

De beide dagen Roush Hashono¹

Ingaande Roush Hashono

Als het nog volop dag is en er מנין is, begint de dienst met מנחה, zonder תחנון natuurlijk. Als het tevens ingaande שבת is, volgt nu de gehele orde van קבלת שבת: de Psalmen van לכו נרננה (95-99 en 29), לכה דודי, en de Psalmen 92 en 93. In de Kaddiesh van de rouwenden wordt nog alleen לעילא gezegd.

Als het tijd voor מעריב is, draagt de הזון het ברכו voor op de Jomiem Nouro-iem-melodie. Daarna gaat de dienst verder, zoals gebruikelijk op Shabbos en Jomtow. Hierbij worden de beide avonden van Roush Hashono geen pijoetiem ingevoegd. Na השכיבו worden als bijzondere פסוקים voor Roush Hashono gezegd: תקעו בחודש שופר² בכסה ליום חגנו. כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב gezegd. Daarna zegt de הזון Half-Kaddiesh. Vanaf deze Half-Kaddiesh tot en met de Kaddiesh Tiskabbal in געילה, voor de שמות, wordt gedurende de 10 Bekeringsdagen לעילא ולעילא i.p.v. לעילא gezegd. Nu volgt de עמידה voor Roush Hashono. Hierin worden de zinnen ingevoegd zoals in de מהזורים wordt aangegeven. In de derde ברכה van de עמידה, die begint met קדוש אתה, is in alle עמידות van Roush Hashono en Jom Kippoer, in het stukje וישמחו יראו וצדיקים יראו ובכין צדיקים יראו, de lezing: וכל הרשעה, tegen het eind van de midden-ברכה van de עמידה, wordt niet gezegd. Hetzelfde geldt voor deze zin in de עמידה van שחרית, מנחה en מוסף⁵. In Amsterdam werd in בני וכתוב לחיים טובים כל בני וכתוב לחיים טובים כל בני niet gezegd. Dit op grond van een overlevering bij de grondleggers van de Ashkenazische מנהג (14^e eeuw) dat deze regel 5 woorden zal bevatten, corresponderend met de חמשה חומשי תורה.

Als het ook ingaande Shabbos is, volgen na de עמידה van de avonddienst ויכולו en אבות waar in plaats van הא-ל nu המלך wordt gelezen, dat heel luid door de Gemeente wordt gezegd. Daarna reciteert de הזון, zoals elke vrijdagavond, het stukje dat begint met במה מדליקין. אלוקינו ואלוקי אבותינו wordt op יום טוב niet gezegd.

Nu volgt Kaddiesh Tiskabbal, waarna de קידוש door de הזון wordt voorgedragen. Vervolgens עלינו, Kaddiesh van de rouwenden en יגדל op de speciale Jomiem Nouro-iem-melodie.

Opmerkingen

In Nederland was het niet gebruikelijk dat ingaande Roush Hashono een predikatie werd gehouden. In Duitsland evenwel wel. In de jaren 30 van de vorige

¹ Bij het schrijven van deze tekst heb ik veelvuldig gebruikgemaakt van de gedetailleerde beschrijving van de dienst door Raw J. Tal z.l. in diens manuscript "Boek van de Minhogiem, tevens handleiding van de Synagoge-diensten, te Utrecht," daterend uit de jaren 30 van de vorige eeuw.

² Tehilliem 81, 4-5.

³ En niet תכלה, o.g.v. י"ז, י"ד, מלכים א', י"ז, י"ז. Vgl. de opmerking van Baer in dezen (סדור עבודת) (ישראל, p. 386).

⁴ In de Westeuropese מהזורים staat dit woord tussen haakjes. In de Oosteuropese, Italiaanse en Jemenietische ontbreekt het. Bij de Sefaradiem wordt het gezegd.

⁵ In מוסף staat deze zinsnede tegen het eind van de eerste van de 3 middelste ברכות van de עמידה (מלכות).

eeuw, toen er veel Duitse vluchtelingen naar Nederland kwamen, werd er ook wel op de eerste avond van Roush Hashono een korte toespraak gehouden terwille van deze vluchtelingen, die dit van huisuit gewend waren.

Op sterke aandrang van het lid van de Kerkeraad in die jaren, wijlen de Heer Ivan Salomon, eertijds Berlijn, werden op alle Hoge Feestdagen bijzondere diensten gehouden voor de Duitse vluchtelingen in de kleine zaal van het Concertgebouw en in het muziekyceum, dat destijds gevestigd was op het Albert Hahnplantsoen. Beide plaatsen waren volkomen bezet. Bij deze diensten, georganiseerd door de NIHS, gingen dan meestal personen met de titel Maggied voor.

De ochtenddienst

Als de *הזון* van de *דזמרה* tegen het einde van *נשמח* komt, stelt de Shacharies-*הזון* zich voor het Ngomoed op. Zodra de *הזון* van de *דזמרה* de woorden *את קרבי* וכל *קדשו* gezegd heeft, begint de Shacharies-*הזון* luid met *ונשא רם* וישב על *כסא* De *הזון* gaat luid zingend verder tot (en met) *תהלל* ובקרב *קדושים* Na *ישתבה* zingt de *הזון* Half-Kaddish, waarna *ברכו* op de gebruikelijke manier.

Daarna reciteert de *הזון* de openings-*ברכה*, *חושך* ובורא *אור* ויוצר *אור*, en het vers dat gezegd wordt als er *יצרות* worden ingevoegd: *אור עולם באצר חיים*, *אורות מאופל אמר ויהי*. De strofe *מלך אזור* wordt niet door de *הזון* gereciteerd, doch alleen maar door hem “ingezet” en door de Gemeente uitgesproken.

Al de strofen in de *פיוטים*, die uit 2 of 3 op elkaar rijmende versregels bestaan en met het woord *קדוש* eindigen, worden eerst door de *הזון* gereciteerd en dan door de Gemeente luid herhaald⁶; zo bijv. *מלך אלקי עולם* en *מלך בעשרה לבושים*. *המאיר* direkt voor *לארץ*, etc.

Ook *מלך דר* wordt niet door de *הזון* gereciteerd, doch alleen maar “ingezet”, door de Gemeente uitgesproken en daarna door de *הזון* “uitgelaten” vanaf *תחת חלד* *מלך*. Zoals al opgemerkt, *מלך אלקי עולם* wordt eerst in zijn geheel door de *הזון* gereciteerd en daarna door de Gemeente luid herhaald.

Al naar gelang het die dag Choul dan wel Shabbos is, wordt vervolgens *המאיר* *לארץ* dan wel *הכל יודוך* gezegd.

De(zelfde) *אופן* van beide dagen *ראש השנה* wordt niet in zijn geheel door de *הזון* gereciteerd, zoals in de meeste gevallen dat een *אופן* gezegd wordt. De *הזון* laat de stukken uit zoals in de *מחזורים* wordt aangegeven en de laatste strofe *שעה שועת עם* wordt eerst door de Gemeente gezegd en daarna door de *הזון* herhaald. Veder brengt in zijn opstellen een transcriptie van de delen van de *אופן*, die door de *הזון* worden gereciteerd. Met kleine veranderingen breng ik deze hier:

Kewoudou ie-heil kehajjoun berachamiam, Mélech

ןזן:

Bouchein kol ngèstounous tso-ngier woraw, Mélech

Gei-oes wo-ngouz hisazzor, Mélech

Douk wochéled jécherdoen, mei-eimas Mélech.

⁶ Vgl. Raw Tal §515.

...

זזן:

Chouk lejisro-eil hoe, lezakkousom, Mélech
Téref nosan lierei-ow, mamliech kol mélech
Jizkour le-ngoulom beriesou, bezichroun touw, Mélech.

...

זזן:

No netsour chésed, leninei shoelochoe lou sheloushes eilei Mélech
se-chous bo-ei wesachan, lemar bochoe er-ellei Mélech
ngènoesom bal tiwèz, lelon bammokoum ngoloe wejaredoe wou mal-achei
Mélech.

...

זזן:

Tsaddekeim berachamiam oe-fokdeim letouwo, Mélech
Ke-shouw koul tekie-ngo mittouke-ngei lecho hajjoun, Mélech
Rachamiam te-ngoureir limchakkécho, Mélech.

...

Op שבת worden de onderstreepte woorden vervangen door:
zichroun tekie-ngo mizzoucherei

Op ראש השנה en יום כפור volgt op de אופן het gewone וכו' הקודש וכו' (en dus niet het וכו' ישרורו וכו'). De dienst gaat verder met שמע en de עמידה.

Op ראש השנה (en יום כפור) wordt, tussen שמע en de עמידה, geen זולת ingevoegd.

Als de הזן begint met de herhaling van de עמידה, is de eerste פתיחה. De ארון הקודש wordt gesloten na de woorden ואדוני האדונים. De פיוט, beginnend met יום פקודה, wordt stil door de Gemeente gezegd en de הזן reciteert alleen het laatste vers dat begint met תמוכים. Veder brengt in zijn opstellen een transcriptie hiervan: Temoechiam bedéshen sei ngakeido, tésher, asher bou nifkodo.

De Gemeente zegt dan het vers dat begint met נעלה, waarna de הזן het vers dat begint met כריעה ובברך אפתנו (בשבת: בזכרון שופר) zegt. Het eind daarvan in Veder's transcriptie: Bemoginas rei-ngiem, begannou esrou-ngo-ngo.

Bij זכרנו לחיים is de tweede פתיחה. De ארון הקודש wordt gesloten na de woorden ומצמיה ישועה. De Gemeente zegt dan de פיוט, die begint met תאלת זו, en de הזן reciteert het slotvers dat begint met אנקת אסיר. In Veder's transcriptie: Enkas osier oz kehoechtoro, eilaj lehei-ngoseir kemou neng-toro.

De Gemeente zegt dan het vers dat begint met מלך בדין, waarna de הזן weer een vers zegt dat begint met כריעה ובברך אפתנו (בשבת: בזכרון שופר). Het eind daarvan in Veder's transcriptie: Betalelei séchie, begannou esrou-ngo-ngo.

Bij מי כמוך volgt de derde פתיחה. De ארון הקודש wordt gesloten na de woorden מהיה. De המתים, die begint met הוג מצוק נשיה, wordt door de Gemeente gezegd en de הזן reciteert alleen de laatste regel die begint met לבדיה תעמוד ביום זכירה.

De Gemeente staat dan op en zegt luid zowel het vers beginnend met de woorden ⁷ה' ימלוך als het daarop volgende vers beginnend met ⁸ואתה קדוש⁸. Daarna herhaalt de ⁷ה' זון deze verzen.

De פיוט, beginnend met de woorden ובארץ בשמים ובארץ, die in sommige מהזורים nu volgt, wordt niet gezegd.

Het vervolg van de חזרת הש"ץ verschilt nu al naar gelang de eerste dag ראש השנה op een weekdag of op שבת valt.

1. Indien het een weekdag is, zegt eerst de ⁷ה' זון en daarna de Gemeente luid het vers dat begint met תעיר ותריע. Daarna zegt de Gemeente de פיוט, die begint met אדרת ממלכה. De ⁷ה' זון reciteert het laatste vers dat begint met רם על כל מלך. De regel תעיר ותריע wordt niet herhaald. De ⁷ה' זון zegt nu luid de strofe die begint met מלך ממלט מרעה, die daarna luid door de Gemeente herhaald wordt. Evenzo gaat dit bij de strofe die begint met מלך זוכר אחוז קרן. In deze strofe wordt het woordje לך, dat in de Nederlandse מהזורים tussen haakjes staat, niet gezegd. De ⁷ה' זון reciteert nu in zijn geheel de volgende פיוט, die begint met אאפיד נזר איום. Op het eind daarvan zegt de Gemeente luid het vers dat begint met תשלש, waarna de ⁷ה' זון het herhaalt. De regel מלך זוכר אחוז קרן wordt nu niet nog een keer gezegd.

2. Indien de eerste dag ראש השנה op שבת valt en er die dag dus niet op de שופר wordt geblazen, dan worden de strofe ותריע ותעיר en de stukken die daarop volgen tot het openen van de ארון הקודש bij אדירי איומה, vervangen door פיוטים van de tweede dag ראש השנה, waarin het geval dat ראש השנה op שבת valt vermeld wordt: אדר והוד אתן (in יום זה אם יקרה בשבת קודש, זכרון תרועה מקרא קודש, (בצביון).

De ⁷ה' זון reciteert nu 5 strofen die elk meteen door de Gemeente luid herhaald worden. Daarna volgt de פיוט, die begint met de woorden בצביון אתן והוד אדר. Deze wordt afwisselend door de ⁷ה' זון, die begint, en de Gemeente gezegd. De ⁷ה' זון reciteert de verzen die aangegeven zijn met een 'ח' (חזון) en de Gemeente valt in met de korte verzen die aangegeven zijn met een 'ק' (קהל). De eerder vermelde 5 strofen worden na de verschillende strofen van אתן בצביון אדר והוד niet herhaald. Dit i.t.t. wat aangegeven wordt in de Duitse מהזורים en tussen haakjes als mogelijkheid aangegeven wordt in de Nederlandse מהזורים. Op het eind reciteert de ⁷ה' זון de strofe die begint met כל יושבי תבל. Daarna volgen 2 strofen die elk eerst luid door de ⁷ה' זון worden geciteerd en daarna meteen door de Gemeente luid herhaald worden. De ⁷ה' זון reciteert nu de פיוט, die begint met de woorden אתן לפועלי צדק, op dezelfde melodie als de bij 1. vermelde פיוט, die begint met אאפיד נזר איום. Op het eind daarvan zegt de Gemeente luid het vers dat begint met ירשנו תבל, waarna de ⁷ה' זון het herhaalt. Het vers ירשנו תבל, dat in sommige מהזורים staat, wordt niet gezegd.

⁷ Tehilliem 146,10.

⁸ Ibid. 22,4 (zonder de woorden נא).

Het vervolg van de dienst is van hieraf weer gelijk.

De *חזן* zegt nu de woorden *נמליכך* waarna de *ארון הקודש* voor de vierde keer geopend wordt. De *חזן* zegt dan de regel die begint met *ה' מְלֶךְ, ה' מְלֶךְ*, die door de Gemeente herhaald wordt. In de nu volgende *פיוט*, die begint met *אדירי אימה*, reciteert de *חזן* in elke strofe de eerste twee regels die in de rechterkolom staan. Op de eerste regel antwoordt de Gemeente *ה' מְלֶךְ*. Op de tweede regel antwoordt de Gemeente *ה' מְלֶךְ*.

De derde regel van elke strofe wordt in zijn geheel, samen met het refrein *ה' מְלֶךְ*, luid door de Gemeente uitgesproken en niet door de *חזן* herhaald. Alleen de laatste regel van de laatste strofe, die begint met *תמימי תעודה*, wordt door de *חזן*, met het refrein, herhaald.

De *ארון הקודש* blijft open en de *חזן* zegt nu de overgangsregel *אתה אמת דין*, die de volgende *פיוט* inleidt. In deze *פיוט*, die begint met de woorden *לא-ל עורך דין*, zegt de *חזן* de woorden, die in de rechterkolom staan, en antwoordt de Gemeente met de woorden uit de linkerkolom, die niet door de *חזן* herhaald worden. Als de Gemeente de voorlaatste zin van de *חזן* beantwoordt heeft met de woorden *ביום דין*, gaat de Gemeente verder met de gehele laatste zin. De *חזן* herhaalt dit alles vanaf *עמו לרחם עמו*, waarna de *ארון הקודש* wordt gesloten.

De *חזן* reciteert nu de woorden *כי אתה אלוקינו מלך* (het woord *הוא*⁹ wordt hierin niet gezegd). Volgens Veder (p. 95) werd de *סילוק*, die begint met de woorden *מלך במשפט יעמיד ארץ* in Amsterdam al voor 1940 niet gezegd. Als ik me goed herinner werd hij in de Lekstraat wel stil door de Gemeente gezegd. Als de *סילוק* gezegd wordt, dan reciteert de *חזן* het vers dat begint met *בכל הארץ*, zoals aangegeven in de *מחזורים*.

Als de *חזן* klaar is met de *סילוק* (of als de *סילוק* niet gezegd wordt) roept hij nu, ter inleiding van de *קדושה*, uit: *ככתוב וקרא זה אל זה ואמר*, dus zonder de woorden *יד נביאך*, die op de Hoge Feestdagen weggelaten worden¹⁰. Nu volgt de *קדושה*, die gelijk is aan die op Shabbos in *שחרית*.

Nadat de *חזן* de laatste regel van de *קדושה* ... *ימלוך ה' לעולם*, herhaald heeft, is de vijfde *פתיחה*. De *חזן* reciteert nu luid *ודור ודור* en de stukken die daarop volgen in de *חזרת הש"ץ*, vanaf *תן פחדך*. Nadat de *חזן* de woorden *המלך הקדוש* gezegd heeft, wordt de *ארון הקודש* gesloten. De *חזן* vervolgt nu de *חזרת הש"ץ* met *בחרתנו* en *אתה* *בחרתנו* met *חזרת הש"ץ*. De woorden, die tussen haakjes staan, worden op Shabbos gezegd. Intussen treden de *כהנים* aan om hun handen door de *לויים* te laten wassen. Als de *חזן* met *רצה* begint, betreden de *כהנים* het *דוכן*. De *חזן* vervolgt *רצה* en reciteert daarna *על כולם* en *מודים*. Daarna roept de *חזן* luid uit: *והטוב לחיים טובים בני*. Nadat de *חזן* de woorden *נאה להודות* *ולך הטוב שמך* *ולך נאה להודות* gezegd heeft, voeren de *כהנים*, ook op Shabbos, het *doechenen*, uit. De *פסוקים* voor de Gemeente, die beginnen met het woord van de *ברכת כהנים*, dat door de *חזן*

⁹ Bij Heidenheim staat dit woord tussen haakjes: *אתה (הוא) אלוקינו*.

¹⁰ Een overblijfsel uit de periode direct na de ontmanteling van Shabtai Zwi. Deze had een naaste medewerker, Nathan, de man uit Gaza, die zichzelf tot profeet uitriep, en door veel volgelingen van de Shabtai Zwi als zodanig erkend werd.

uitgeroepen is en daarnaast in het מחזור staan, werden in Nederland niet gezegd. Sjoelgangers in de Lekstraat afkomstig uit Oost-Europa zeiden ze wel. Zij moesten ervoor zorgen de פסוק beëindigd te hebben, vóór de כהנים het woord beginnen te herhalen. Want als de כהנים zingen, moeten allen stil toehoren. Evenzo werden ook de רבוננו של עולם, na וישמרך en ויחונך, en de יהי רצון op het eind, na שלום, in Nederland oorspronkelijk niet gezegd.

Na het doechenen beëindigt de חזן de חזרת הש"ץ met שים שלום, waarin hij op het eind met luide stem het ingevoegde ...שלום ושלום reciteert.

Als het niet tevens Shabbos is, wordt nu אבינו מלכנו gezegd. Hierbij wordt de ארון הקודש geopend, de zesde en laatste פתיחה bij Shacharies. Nadat de ארון הקודש weer gesloten is, sluit de חזן het Shacharies-gebed af met Kaddiesh Tiskabbal.

Nu worden de שיר היחוד van de dag van de week, waarop de eerste dag ראש השנה valt, en, met geopende ארון הקודש, de שיר הכבוד, die begint met זמירות אנעים, beurt om beurt door de חזן en de Gemeente gereciteerd, resp. gezongen. Daarna zeggen de rouwenden Kaddiesh.

Nu volgt de שיר של יום en, in de plaatsen waar dat gebruikelijk is¹¹, de speciale מזמור voor de eerste dag ראש השנה Psalm 81¹², למנצח על הגתית לאסף. Daarna zeggen de rouwenden weer Kaddiesh.

Het laajenen

Terwijl de ארון הקודש geopend wordt, zet de חזן het בנסוע in, wat door allen gezamenlijk gezongen wordt. Er worden 2 ספרי תורה uit de ארון הקודש gehaald. Als de חזן het vers לעמו ישראל zegt, moeten deze 2 ספרי תורה al in de handen zijn van resp. de חזן en degeen die met de mitswo van שני ספר vereerd is. De חזן reciteert nu, ook op Shabbos, 3 keer de מידות "י"ג, die beginnen met וחננו וה' ה' א-ל רחום וחננו, die beginnen met העולם רבון. Dit stuk wordt afgesloten met het 3 keer zingen door de חזן van de posoek וכו' תפילתי רבו, wat door de Gemeente stil gezegd wordt. Als de חזן dit gedaan heeft, wordt de ארון הקודש gesloten.

De חזן zingt nu het vers ונרוממה שמו יחדו וגדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו, waarna allen הגדולה לך ה' הגבורה beginnen te zingen. Bij de woorden רוממו ה' אלוקינו beginnen de חזן en degenen die achter hem voor de ארון הקודש staan, zich in de richting van de Biemo te begeven. Terwijl zij naar de Biemo lopen zegt ieder voor zichzelf de stukken, die beginnen met resp. אב הרחמים en על הכל.

Het laajenen gaat op de Jomiem Nouro-iem melodie evenals de ברכות התורה door de ba-ngalei batiem, die opgeroepen worden.

Uit het eerste ספר wordt hfdst. 21 uit בראשית gelaajend (uit וירא), waarin over de geboorte van יצחק verteld wordt. De indeling van de פרשה in 5 of, op שבת, in 7 is zoals aangegeven in de מחזורים. Indien er op שבת ook een אחרון wordt

¹¹ Zoals Utrecht, Elburg en Borculo (aldaar Psalm 85, als dat geen drukfout is, verwisseling van de א en ה, resp. פא en פה).

¹² Als de eerste dag ראש השנה op donderdag valt en de שיר של יום ook Psalm 81 is, wordt deze Psalm in elk geval maar één keer gezegd.

opgeroepen, dan is er een extra “stop” in de zevende עליה van שבת, op het eind van vers 31¹³. De אחרון wordt dan opgeroepen voor de laatste 3 verzen van het hfdst.

Als het laajenen uit het eerste ספר voltooid is, wordt het tweede ספר, rechts van het eerste, op de Biemo gelegd en zegt de Shacharies-חזן, staand op de Biemo voor de 2 ספרי תורה, Half-Kaddish. Als hij daarmee klaar is, wordt het tweede ספר weer weggenomen en eerst weer op de Biemo gelegd, wanneer de הגבהה van het eerste ספר heeft plaatsgevonden.

Uit het tweede ספר wordt het stukje uit פינחס gelaajend, dat het Moesof-offer van השנה ראש beschrijft, Bemidbar 29,1-6. Het laajenen uit het tweede ספר, alsook de ברכות התורה, gaan op de gewone melodie.

Daarna wordt de הפטרה gelezen. Deze komt uit het boek 'א' שמואל, 1,1-2,10, waar de geboorte van שמואל wordt beschreven, en eindigt met het gebed van חנה. Na de הפטרה worden, als het ook Shabbos is, de 2 stukken פורקן יקום en de מי שברך voor de Gemeente gezegd.

Het shoufor blazen

Indien de eerste dag ראש השנה niet op שבת valt, vindt nu, voor de eerste keer, het blazen op de שופר plaats. De תוקע en de מתקיע (of מקריא), i.e., degeen die de te blazen tonen uitroept, staan op de Biemo, zoals ook alle volgende keren dat er in de dienst op de שופר wordt geblazen. De תוקע staat voor de שלחן. De תוקע reciteert nu 2 ברכות: ברכות שופר. De Gemeente antwoordt daarop uitsluitend אמן, en zegt dus niet in het midden daarvan שמו וברוך. Al de stukken, die in de Oosteuropese en ook Duitse מחזורים voor deze ברכות staan, zoals Psalm 47, קורה מזמור (één of 7 keer), verschillende יהי רצון of העולמים gebeden, alsook de 6 pesoekiem met het acrostichon שטן קרע, die ook in de Nederlandse מחזורים staan (“onder de streep”), worden in Nederland niet gezegd. Vóór het blazen kan de תוקע voor zichzelf een תחינה zeggen, zoals bijv. bij Heidenheim voorkomt en bij P&vA¹⁴ ongepunctueerd onder de streep.

De volgende tonen worden geblazen:

Eerst 3 maal תשר"ת, d.w.z.: תרועה, תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה (hierbij zijn שברים en תרועה van elkaar gescheiden) – samen 12 קולות.

Daarna 3 maal תש"ת, d.w.z.: תקיעה, שברים, תקיעה – samen 9 קולות.

Daarna 3 maal תר"ת, d.w.z.: תקיעה, תרועה, תקיעה – samen 9 קולות. De laatste תקיעה in deze serie is een גדולה תקיעה.

In totaal worden nu dus 30 קולות geblazen.

Tussen 2 opeenvolgende groepen van קולות wordt telkens een korte pauze gemaakt; dus tussen תשר"ת en תש"ת, en daarna tussen תש"ת en תר"ת. Hierbij worden de in de מחזורים staande stukjes, die beginnen met יהי רצון, niet gezegd. Ook het יהי ובכן יהי וגו' na de laatste groep, תר"ת, wordt niet gezegd.

¹³ Aldus in Amsterdam en bij Raw Tal. Volgens Raw Maarssen ה"ד, is de extra “stop” in de zesde עליה van שבת, op het eind van vers 24. Bij vers 25 wordt שביעי opgeroepen en bij wat in de מחזורים aangegeven is als שביעי, wordt אחרון opgeroepen.

¹⁴ Polak en Van Ameringen.

Na de תקיעה גדולה stelt de Shacharies-חזן zich voor de שלחן op de Biemo op en begint luid met het vers אשרי העם יודעי תרועה וגו'. Vervolgens zet hij יושבי ביתך in, wat ook het vervolg van de dienst is, indien het die dag ook Shabbos is. Dit wordt stil door de Gemeente gezegd. Als dit beëindigd is, neemt de חזן het tweede ספר en degeen die שני ספר heeft het eerste ספר. De חזן zegt dan luid: יהללו את שם ה' כי נשגב שמו: הודו על ארץ ושמים. Als de Gemeente dit beëindigd heeft, beginnen de חזן en de personen die hem begeleiden in de richting van de ארון הקודש te lopen. Allen zeggen dan Psalm 24 of, op Shabbos, 29. In de Grote Sjoel werd deze Psalm door het koor gezongen. Indien er geen koor in de sjoel is, zegt iedereen die Psalm zacht voor zichzelf. Tenslotte zet de חזן in, dat in zijn geheel door de Gemeente wordt gezongen.

Het Moesof-gebed

Tijdens het terugbrengen van de ספרי תורה naar de ארון הקודש, neemt de Moesof-חזן plaats voor het Ngomoed en zegt voor zichzelf de תחינות, smeekbeden, die in het מחזור voorkomen. De חזן legt het "knielkussen" ter rechterzijde van de חזן.

Als de חזן deze תחינות beëindigd heeft, begint hij Half-Kaddiesh voor te dragen op de speciale melodie voor deze dag en de מוסף van יום כפור. Daarna volgt de stille עמידה van מוסף.

De lezing hierin op het eind van de פרשת הקרבנות in "ומנחתם ונסכיהם" is: ושני ושעירים לכפר ושני תמידים כהלכתם מלבד עולת החודש ומנחתה וגו' en niet de alternatieve lezing, die in P&vA onderaan p. ע"ג wordt gegeven.

In zijn עוד en ומושב יקרו de lezingen עלינו.

Het woord מלכנו, dat tegen het eind van de eerste van de 3 middelste ברכות van מוסף, de זגן, מלכיות, tussen haakjes staat, wordt niet uitgesproken, zoals al eerder opgemerkt¹⁵.

In het begin van זכרונות, de tweede van de 3 middelste ברכות van מוסף, wordt het woordje של כי voor כסא כבודך, אין שכחה לפני כסא כבודך, wel gezegd. Op het eind van זכרונות wordt של (ברוך אתה ה' vlak voor) היום ברחמים תזכור en ועקדת יצחק לזרעו יעקב niet gezegd.

In het begin van שופרות, de derde van de 3 middelste ברכות van מוסף, wordt het woordje כל in חל מפניך, כל העולם כולו חל מפניך, wel gezegd. Verderop in שופרות, ong. in het midden van het stuk dat begint met אלקינו ואלקי אבותינו, is de lezing עלינו¹⁶.

Als de חזן begint met de luide herhaling van de עמידה is de eerste פתיחה. Na de woorden וואדוני האדונים op het eind van מסוד חכמים ונבונים wordt de ארון הקודש gesloten. De dan volgende פיוט, beginnend met מאז לשפט היום, wordt stil door de Gemeente gezegd en de חזן reciteert alleen het laatste vers dat begint met (בשבת): קרן במשכם, בעלה שופר עם תחנון (בזכרם). De Gemeente zegt dan het vers dat begint met תשיב לַיְיָ בֶרֶק הַשָּׁנוֹן, waarna de חזן het vers zegt, dat begint met תשיב לַיְיָ בֶרֶק הַשָּׁנוֹן.

Bij זכרנו לחיים is de tweede פתיחה. De ארון הקודש wordt gesloten na de woorden ומצמיח ישועה. De Gemeente zegt dan de פיוט, die begint met שבת לכס שבת,

¹⁵ Zie p.1 en aldaar noot 3.

¹⁶ En niet כְּמִצְוָה, zoals o.a. ook bij Vredenburg, תפלות לכל השנה, p. קפ"א (181).

en de zanger reciteert het slotvers, dat als volgt gelezen wordt: ¹⁷ גלה דברות אלה דברי הברית, ¹⁸ שנה עולם בבקרך בראש השנה, בהכרעת צדק תכריע וכו'. De Gemeente zegt daarna het vers **תכריע** . Waarop de zanger antwoordt met het vers dat begint met טלולה, op het eind waarvan gelezen wordt: ¹⁹ בטללי שנה .

Bij de derde פתיחה. De zanger wordt gesloten na de woorden מחיה המתים. De zanger, die begint met פיוט, die begint met אף אורה משפטיך, wordt door de Gemeente gezegd en de zanger reciteert alleen de laatste regel die begint met מלב העקוב .

De Gemeente staat dan op en zegt luid zowel het vers beginnend met de woorden ואתה קדוש²¹ als het daarop volgende vers beginnend met ימלוך ה'²⁰ deze verzen.

De zanger reciteert nu luid het vers dat begint met דין, dat daarna door de Gemeente ook luid herhaald wordt. Evenzo gaat het vers dat begint met אם לא למענו יעש .

De Gemeente zegt nu de פיוט, die begint met אומץ אדירי כל הפץ. De zanger zegt de laatste 2 regels hardop, dus vanaf איש איש. Op het eind daarvan wordt het vers dat begint met אם לא למענו יעש niet herhaald²².

De zanger vervolgt dan luid met de woorden: ובכן ויהי בישורון מלך, die de volgende פיוט inleiden. De zanger wordt nu geopend, de vierde פתיחה. De zanger zingt de strofen die alle beginnen met מלך עליון en de Gemeente antwoordt op elke strofe wat, behalve de laatste keer, niet door de zanger herhaald wordt. Als de zanger het laatste לעדי עד van de Gemeente herhaald heeft, wordt de zanger gesloten. Volgens Raw Tal²³ wordt bij de laatste strofe van deze פיוט de indeling gevolgd, die in de Duitse מחזורim wordt aangegeven: De zanger zegt hier aanvankelijk alleen de woorden מלך עליון, waarna de Gemeente de gehele verdere strofe zegt, inclusief de woorden לעדי עד ימלוך. De zanger herhaalt dit, waarna de zanger gesloten wordt.

De zanger zegt nu luid het vers ובכן לך תעלה קדושה, כי אתה אלוקינו מלך, dat het nu volgende תוקף inleidt.

Het vers wordt eerst door de Gemeente uitgesproken tot רוע הגזרה. Dan herhaalt de zanger van רוע הגזרה tot ובשופר גדול יתקע. Vervolgens zegt de Gemeente van אתה כי אתה tot אמת כי אתה. Daarna herhaalt de zanger van אתה כי אתה tot אין קצבה לשנותיך. Vervolgens zegt de Gemeente van אתה כי אתה tot הוא יוצרם. Daarna herhaalt de zanger van אין קצבה לשנותיך. Daarna herhaalt de Gemeente het vers למען שמך עשה. Daarna herhaalt de zanger het vers וקדש את שמך על מקדישי שמך. Daarna herhaalt de Gemeente het vers וקרא זה אל זה ואמר tot קודש קדוש, קדוש, קדוש וכו'. Daarna herhaalt de Gemeente luid uitroept: וקרא זה אל זה ואמר tot קודש.

De lezingen in תוקף zijn: ובכן באי עולם תעביר en וכל כפור יתמון וכו' en verder zoals in de Nederlandse מחזורim staat. De lezing in אין קצבה לשנותיך is ²⁴ לאורך ואין קצה. ימיד.

¹⁷ Vgl. Raw Tal §576.

¹⁸ Ibidem §577.

¹⁹ Ibidem; en niet שנה.

²⁰ Tehilliem 146,10.

²¹ Ibid. 22,4 (zonder de woorden נא).

²² Zoals aangegeven in de Oosteuropese מחזורim.

²³ §580

²⁴ Op grond van ישעיהו 2,7: ואין קצה לאוצרותיו.

Volgens Veder werd van de in de קדושה ingevoegde stukken al voor de oorlog alleen het stuk dat begint met תהלות כבודך, na het אדיר אדירנו van de Gemeente, gezegd. Ik geloof dat dat ook het gebruik in de Lekstraat was. Volgens Raw Tal worden alle ingevoegde stukken gezegd.

De הזון zegt כבודו מלא עולם, קדוש, קדוש, קדוש zacht met de Gemeente en herhaalt עולם pas na het ingevoegde stuk (als dit gezegd wordt), zoals ook aangegeven in de מחזורים. Zo gaat dit elke keer als er een stuk ingevoegd wordt.

De lezing in הנה אשר הנה is: מְרֵעִישׁוֹת²⁵.

De lezing in וחרוב וחרוב וחרוב לחיה is: רחם מצוקים (in deze volgorde en niet omgekeerd).

De lezingen in סלוי פנו דרך (en niet גְעֵשׂוּ) en תהלות כבודך (en niet גְעֵשׂוּ) (דרך).

De הזון begint in תהלות כבודך hardop bij ינובבו דרך en nadat hij de woorden ארץ גרעו תחתיות ארץ gereciteerd heeft, zegt de Gemeente luid het vers dat begint met תהלות כבודך. De הזון herhaalt dan dit vers, reciteert het אדיר אדירנו, dat de Gemeente al eerder gezegd heeft, en vervolgt met de woorden לאמור כתוב קדשך כתוב לאמור. De Gemeente zegt dan luid het vers dat begint met לעולם ה' למלך.

Nadat de הזון dit vers herhaald heeft is de vijfde פתיחה. De הזון reciteert nu luid לדור כי מקדישך בקדושתך קידשת ודור en vervolgens het stuk dat begint met ודור.

De lezingen in יוציא איום (en niet יוציא איום) en כי מקדישך (en niet כערכך) (היום).

Nu komt de pijoet, die begint met האוחזו ביד מדת משפט²⁶, waarbij de הקודש ארון open blijft. De הזון reciteert in elke regel de woorden uit de rechterkolom en de Gemeente antwoordt met de woorden uit de linkerkolom. Elk antwoord van de

de rest van עלינו tot en met de woorden מתחת אין עוד. Nadat dit door de הזון herhaald is, wordt de ארון הקודש gesloten.

Het stuk dat daarna komt, אלוקינו ואלוקי אבותינו היה עם פיפיות שלוחי עמך, wordt in zijn geheel door de הזון voorgedragen. Op het eind daarvan wordt אל יבושו wel gezegd.

Bij אוחילה לא-ל is de zevende פתיחה. Het is de inleiding tot de herhaling van de 3 middelste ברכות van מוסף, waarin wij Hasheim om toestemming vragen om ons tot Hem met tefillo te richten. Na de woorden גואלי צורי wordt de ארון הקודש weer gesloten.

Ook het volgende stuk, על כן נקוה, wordt in zijn geheel door de הזון voorgedragen. Volgens Veder werd de lange פיוט die nu volgt, אנסיכה מלכי, al voor de oorlog overgeslagen en ging de dienst verder met ימלוך לעולם ועד. Volgens de instructies bij Raw Tal wordt hij wel gezegd. Als de eerste dag ראש השנה op Shabbos valt, wordt de פיוט beginnend met אנסיכה מלכי verwisseld²⁷ met de overeenkomstige פיוט van de tweede dag ראש השנה na נקוה, על כן נקוה, zoals in de מחזורים wordt aangegeven. Indien deze niet gezegd wordt gaat de dienst op Shabbos verder met מלך (onder de streep), waarbij de stukjes tussen de pesoekiem uit Tenach, zoals עשה לך בציון, פנה מאור לבנה, etc. ook gezegd worden. Daarna reciteert de הזון de afsluiting van מלכיות, die begint met על כל העולם כולו אלוקינו ואלוקי אבותינו מלוך על כל העולם כולו. Indien het niet ook Shabbos is, bevinden de מתקיע en de תוקע zich intussen weer op de Biemo voor het blazen van תשר"ת, d.w.z.: תקיעה, תרועה, שברים, (hierbij zijn תקיעה, שברים en תרועה weer van elkaar gescheiden), dus 4 קולות. Vervolgens zegt de Gemeente, ook op Shabbos, היום הרת עולם, wat al zingend door de הזון herhaald wordt. Daarna zegt de Gemeente ארשת שפתינו, wat als het niet Shabbos is, ook al zingend door de הזון herhaald wordt. De תוקע en de מתקיע kunnen nu naar hun plaats gaan, tot de volgende keer dat er op de שופר wordt geblazen.

De זוכר reciteert nu het eerste stuk van זכרונות, dat begint met de woorden אתה זוכר ואתה דורש עולם en eindigt met מעשה עולם. Op een weekdag volgt dan de lange פיוט, die begint met זכר תחלת כל מעש. Volgens Veder werd die niet meer gezegd en ging de dienst verder met וגם את נח באהבה זכרת. Op Shabbos wordt eerst het stukje dat begint met וגם את נח באהבה זכרת gezegd en daarna de lange פיוט van de tweede dag, die begint met אפחד במעשי. Indien deze פיוט niet gezegd wordt, gaat de dienst op Shabbos, na het stukje זכרת וגם את נח באהבה זכרת, verder met זכרונות, die begint met עשה פלא לחיים. De stukjes tussen de pesoekiem uit Tenach, zoals ויזכור אלוקים את נח אלוקים, etc. worden ook gezegd. Daarna reciteert de הזון de afsluiting van זכרונות, die begint met אלוקינו ואלוקי אבותינו זכרנו בזכרון טוב לפניך. Indien één van de 3 hoofdpersonen van een ברית מילה bij de dienst aanwezig is, wordt in dit stuk de zin ingevoegd. Deze wordt, met geopende ארון הקודש, eerst door de הזון

geldt hetzelfde als na מלכיות 3. Vor der Stukjes der hert dolum, Shabos, Tqia, dus 3. Voor de stukjes der hert dolum en Shabos, Tqia, dus 3. Voor de stukjes der hert dolum en Shabos, Tqia, dus 3. Voor de stukjes der hert dolum en Shabos, Tqia, dus 3.

De Hazzan reciteert nu het eerste stuk van Shofrot, dat begint met Gila'at en eindigt met Hoshana Raba. Op een woensdag volgt dan de lange Hoshana Raba, die begint met Hoshana Raba en eindigt met Hoshana Raba. Volgens Veder werd die niet meer gezegd en ging de dienst verder met Hoshana Raba. Op Shabbos zou de Hoshana Raba, die begint met Hoshana Raba, gezegd moeten worden. Als dat niet gebeurt gaat de dienst op Shabbos verder met Hoshana Raba. De stukjes tussen de Hoshana Raba van Tenach, zoals, etc. worden ook gezegd. Daarna reciteert de Hazzan de afsluiting van Shofrot, die begint met Hoshana Raba, die begint met Hoshana Raba. Terwijl dit wordt gereciteerd, treden de Chazanen aan om hun handen door de Hoshana Raba te laten wassen. Nadat de Hazzan dit stuk met de woorden Hoshana Raba heeft beëindigd heeft, wordt weer op de Hoshana Raba geblazen: Ditmaal Tqia: Hoshana Raba, Tqia, dus 3. Voor de stukjes der hert dolum en Shabos, Tqia, dus 3. Voor de stukjes der hert dolum en Shabos, Tqia, dus 3. Voor de stukjes der hert dolum en Shabos, Tqia, dus 3.

De Hazzan vervolgt de dienst nu met Tqia, terwijl de Chazanen het Hoshana Raba betreden. Als de Hazzan het Hoshana Raba beëindigd heeft, zegt de Gemeente tot (en met) Hoshana Raba (en met) Hoshana Raba. De Hazzan herhaalt dit stukje en sluit het af met Hoshana Raba. De Hoshana Raba is een Kaddish. Daarna volgen de Hoshana Raba en Hoshana Raba en roept de Hazzan luid uit Hoshana Raba. Nadat de Hazzan de woorden Hoshana Raba en Hoshana Raba heeft gezegd heeft, volgt de Hoshana Raba, zoals op p. 5-6 bij Hoshana Raba beschreven is. Na het Hoshana Raba, beëindigt de Hazzan de Hoshana Raba met Hoshana Raba, waarin hij op het eind met luide stem het Hoshana Raba... reciteert. Vervolgens zegt de Hazzan een viertal Hoshana Raba, beginnend met Hoshana Raba. Nu komt de Hoshana Raba, waarbij de Hoshana Raba weer geopend wordt, de achtste en laatste Hoshana Raba van Hoshana Raba. Meestal wordt één van de Hoshana Raba, die nog op het Hoshana Raba staan, met deze Hoshana Raba vereerd. Elke keer nadat de Hazzan een vers beginnend met Hoshana Raba gezongen heeft, antwoordt de Gemeente Amen. De regel Hoshana Raba, die in sommige Hoshana Raba na Hoshana Raba staat, wordt niet gezegd. Nadat de Gemeente de laatste keer Hoshana Raba gezegd heeft, wordt de Hoshana Raba weer gesloten. De Hazzan vervolgt dan met Hoshana Raba etc., dat door de Gemeente stil wordt meegezegd, en beëindigt dit stuk met Hoshana Raba.

De Hazzan zingt dan Kaddish Tiskabbal. Daarna wordt weer Hoshana Raba geblazen:

Eerst 3 maal Tqia, waarbij Hoshana Raba en Hoshana Raba nu aan elkaar verbonden zijn – samen 12 Hoshana Raba.

Daarna 3 maal Tqia – samen 9 Hoshana Raba.

Daarna 3 maal Tqia – samen 9 Hoshana Raba.

In totaal worden nu dus 30 Hoshana Raba geblazen.

Tussen 2 opeenvolgende groepen van Hoshana Raba wordt telkens een korte pauze gemaakt. Hierbij worden de in de Hoshana Raba staande stukjes niet gezegd.

Nu wordt door allen samen Hoshana Raba gezongen, waarna Hoshana Raba en Hoshana Raba worden gezegd. Daarna wordt door allen samen Hoshana Raba gezongen, waarna de rouwenden Kaddish zeggen.

Tenslotte wordt nog een keer Hoshana Raba geblazen:

De eerste maal: תש"ת, waarbij שברים en תרועה van elkaar gescheiden zijn, תש"ת en תר"ת – samen 10 קולות. Ditzelfde een tweede en een derde keer. De laatste תקיעה is een תקיעה גדולה. In totaal dus dit keer: 30 קולות. Tussen 2 opeenvolgende groepen van קולות wordt telkens een korte pauze gemaakt, waarbij de in de מחזורים staande stukjes niet gezegd worden.

In totaal zijn dus $30+4+3+3+30+30=100$ קולות geblazen.

Nu is de dienst beëindigd.

Tashliech

Op de eerste dag Roush Hashono, ging men ná מנחה naar een rivier, of algemener een stromende waterbron, om het zgn. Tashliech-gebed uit te spreken. In Nederland bevatte dit gebed uitsluitend de laatste 3 pesoekiem van het boek מיכה, hfst. 7,18-20, waarbij eventueel vóór het laatste vers de volgende regel wordt ingevoegd: וכל הטאות עמך בית ישראל תשליך במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם (volgens sommigen werden deze pesoekiem nog 2 maal herhaald). Alle andere stukken, die in de verschillende מחזורים voorkomen, werden in Nederland niet gezegd. Omdat dit gebed voor de שקיעה, zonsondergang, moet worden uitgesproken, en ook om op tijd voor מעריב van de tweede avond weer in sjoel te zijn, vond de מנחה-dienst op de eerste dag Roush Hashono vroeger dan gebruikelijk op Jomtow plaats.

Als de eerste dag Roush Hashono op Shabbos valt, wordt Tashliech uitgesteld tot de tweede dag.

De tweede dag Roush Hashono

De tweede dag gaat de dienst volgens dezelfde lijnen als de eerste dag. Bij de שמש op de tweede avond houdt de שמש, wanneer hij de חזן de beker met wijn brengt, een nieuwe vrucht in zijn hand. Als de חזן de ברכת שהחיינו uitspreekt, denkt hij dan mede aan die nieuwe vrucht. Raw Tal schrijft²⁸ dat de חזן deze vrucht daarna mee naar huis neemt “ter nuttiging”. Ik kan me dat niet van de Lekstraat herinneren en geloof dat aldaar de שמש deze vrucht nuttigde.

Indien de eerste dag Roush Hashono op Shabbos valt, roept de שמש, onmiddellijk voor de עמידה van de tweede avond, het woord ותודיענו uit.

In de יוצר van de ochtenddienst van de tweede dag, worden de strofen מלך אמון וגו', זכור דורשיך וגו', שופר זמנו בא וגו', enz. niet door de חזן gereciteerd, doch alleen maar “ingezet”. Alle 2 of 3 op elkaar rijmende versregels tussen deze stukjes en voor המאיר, die met het woord קדוש eindigen, worden, zoals op de eerste dag, eerst door de חזן reciteerd en dan door de Gemeente luid herhaald.

De אופן van de tweede dag is, zoals al opgemerkt, gelijk aan die van de eerste dag.

De eerste קרובה in de herhaling van de עמידה, die begint met de woorden אתי ארון הקודש, wordt geheel door de חזן voorgedragen. Pas daarna wordt de ארון gesloten.

²⁸ §583.

Na שולחתי במלאכות wordt het stukje dat begint met אתה ה' מחיה המתים en eindigt met קולי אקרא שמע ה' קולי אקרא ook door de הזון voorgedragen; pas daarna wordt de ארון gesloten (zoals aangegeven in P&vA).

Als de tweede dag Roush Hashono op zondag valt, heeft de verwisseling van de פיוטים in שחרית plaats, zoals in de Nederlandse מחזורים staat aangegeven: na ואתה קדוש ואתה קדוש אאפיד נזר en שבת מגדל עוז begint men יושב תהלות ישראל א-ל נא אדון אם מעשים אין תשלש שופרות וגו' waarna men verder gaat met בנו וגו'.

Vgl. wat hieromtrent bij de eerste dag geschreven is, als deze op een weekday valt, geval 1.

In de beurtzang בציביון ויהוד אתן בצביון worden na iedere strofe de vroegere strofen שמו שפרו מעשיכם, שומרי מצותיו, מפארים, etc. niet herhaald (vgl. wat hierover staat op de eerste dag, geval 2.).

De פיוט beginnend met מלך עליון wordt op dezelfde manier voorgedragen als de פיוט beginnend met מלך עליון in מוסף van de eerste dag, vgl. p. 9; de twee פיוטים zijn niet identiek.

De פיוט beginnend met כל שנאני שחק wordt voorgedragen zoals de פיוט beginnend met שחרית van de eerste dag: De הזון reciteert in elke strofe de eerste twee regels die in de rechterkolom staan. Op de eerste regel antwoordt de Gemeente ה' מלך. Op de tweede regel antwoordt de Gemeente ה' מלך. De derde regel van elke strofe wordt in zijn geheel, samen met het refrein וכו' מלך וכי' מלך, luid door de Gemeente uitgesproken en niet door de הזון herhaald. Alleen de laatste regel van de laatste strofe, die begint met ואלו בשלוש משלשים, wordt door de הזון, met het refrein, herhaald, vgl. p. 5.

De bijzondere מזמור, in de steden waar deze gezegd wordt, is Ps. 47, למנצה לבני קורה מזמור.

Op de tweede dag Roush Hashono wordt na de ברכה van שופר geen לשמוע קול שופר gezegd; uiteraard wèl, als het zondag is en nu voor de eerste keer op de שופר wordt geblazen.

Als de tweede dag Roush Hashono op zondag valt, heeft de verwisseling van de פיוטים in מוסף plaats, zoals in de Nederlandse מחזורים staat aangegeven.

Op de tweede dag Roush Hashono, wordt het stukje זכר תחילת כל מעש וגם את נח באהבה זכרת vóór de פיוט, beginnend met אפחד במעשי gezegd (dus ook op de eerste dag שבת). Op de eerste dag Roush Hashono wordt het ná de פיוט, beginnend met מעש כל מעש gezegd (dus ook op de tweede dag zondag).

Het מנחה-gebed op de tweede dag is eender aan dat op de eerste dag. Aangezien de tweede dag ראש השנה niet op שבת kan vallen, wordt in מנחה op de tweede dag altijd ראש השנה gezegd. Alleen als de eerste dag ראש השנה op שבת valt, wordt het Tashlich-gebed na מנחה op de tweede dag uitgesproken.

De מ-עריב dienst uitgaande tweede dag ראש השנה is als steeds op uitgaande Jomtow. In de עמידה wordt חננתנו אתה ingevoegd. Verder in de עמידה (en Kaddiesh) natuurlijk al de toevoegingen van de 10 Bekeringsdagen. Na de עמידה volgt Kaddiesh

Tiskabbal, waarna הבדלה wordt gemaakt met alleen een beker wijn (dus geen kaars en בשמים). Daarom begint ook thuis de הבדלה met בורא פרי הגפן, waarna meteen ברכת המבדיל volgt. In sjoel volgt dan עלינו, waarna de rouwenden Kaddiesh zeggen. Hiermee is de dienst beëindigd.